

Településképi Arculati Kézikönyv

MECSÉR

Polgármesteri előszó

A település Arculati Kézikönyvének elkészítése lehetőséget biztosított arra, hogy a község lakosságának véleménye alapján formálódjon a jövőben a község megjelenése, utcakép kialakítása, a táj jelleg megőrzése. Ez alapján felhívjuk az épített természeti értékeinkre is a figyelmet, azok megóvása szent kötelességünk.

Napjainkban nagy figyelmet kell fordítani a nagy urbanizációs folyamat idején a bővelkedő természeti értékeinkre, hogy azt megőrizzük a maga „érintetlenségében” a jelen és a jövő számára. A falu történetében jelentős szerepet játszott és játszik a Mosoni-Duna. Korábban jelentős megélhetést biztosított lakosai és családtagjai számára. Korábban a hajózás kapcsán kialakult egy erős iparos és kereskedő réteg.

Sokan talán hitetlenkedve fogadják, hogy Mecsér-Lickópusztán az 1700-as években mintagazdaság működött. Őseink bölcsességét jelzi, hogy a mezőgazdasági terményeket nem utaztatták, hanem helyben dolgozták fel a lickói és a hédervári gyárakban. Korábban keskeny vágányú kis vasút is közlekedett a Lébény vasútállomás és Hédervár között, a ma is létező kisvasúti Duna hídon. A teljes megszűnése az 1960-as évek elejére tevődik. Mecsér területén jól láthatóak a régi építészeti stílus formái, valamint az új korszerű építési módon kivitelezett takaros családi házak.

A szakszerű erdőgazdálkodás és a rétek kezelése minden alapot megad az eddigi színvonal tartására. Ezt pedig apáink örökségeként kell kezelni. A mai mecséri ember is fontosnak tartja a környezete rendezettségét. Hogy ez így maradjon azért a jövőben is sokat kell tenni.

Egy település mindenkori fejlettségi szintjét a településképp fokozatos alakulása, fejlődés irányába mutató életminőség változások, valamint a lakossági szerveződésekben megnyilvánuló közösségi akarat is reprezentálja. Az Arculati Kézikönyv összeállítása előtt személyes beszélgetéseket folytattunk, és kettő lakossági fórumot hívtunk össze, ahol nagyon sok jó ötlet, észrevétel hangzott el.

Az Arculati Kézikönyv összeállítója és felelőse Tétényi Éva főépítész, aki nagy szakértelemmel dolgozta fel az összegyűjtött anyagot, majd beterjesztette a képviselő-testület elé. Az elbeszélgetésekben és a lakossági fórumokon alábbi személyek segítettek aktívan az anyag összegyűjtését:

Dr. Nagy Ferenc
Dániel Csaba
Benák Ferenc
Kovács Péter
dr. Kovács Norbert
Márkus Istvánné
Farkas Gyuláné
Pálinger Ernőné

Köszönjük mindenkinek a segítségét, aki hozzájárult a program elkészítéséhez, és kívánom továbbiakban annak színvonalas folytatását.

Csaplár Zoltán
polgármester

Tartalomjegyzék

- 1 Bevezető
- 2 Mecsér településtörténete
- 3 Örökségvédelem
- 4 Településképi szempontból meghatározó területek
 - 4.1. Falusias családiházak karakter
 - 4.2. Falusias kertvárosi karakter
 - 4.3. Településközponti karakter
 - 4.4. Gazdasági karakterű terület
 - 4.5. Táj – természeti karakter
 - 4.6. Mezőgazdasági karakterű (nem beépíthető) terület
- 5 Reklámok, egyéb műszaki berendezések
- 6 Jó példák
- 7 Zárszó

1 Bevezető

A település történeti értékeinek hordozói: a telkek és utcák hálózata; a beépített lakóterületek és a nagy zöldterületek; a lakóházak külső-belső formája, a felhasznált építőanyagok, díszítések; a természeti táj, a Mosoni-Duna és az ember alkotta világ mind-mind Mecsér egyedi ismertetőjegyei.

A településképi arculati kézikönyv és az erre alapuló településképi rendelet azokat a védelmi elveket ülteti át a gyakorlatba, amit betartva értékeinket megőrizhetjük az utánunk jövőknek. Magyarországon az örökségvédelem a helyi közösségek feladata is, ám minden terv, védelmi stratégia annyit ér, amennyit a helyben lakók megvalósítanak belőle.

Éppen ezért fontos, hogy minél több helyi lakos vegyen részt Mecsér építészeti és természeti értékeinek megőrzésében, alakításában, mert csak így biztosítható a hosszú távú védelem és fejlődés.

2 Mecsér településtörténete

A település egykor határvédő szerepet töltött be. Nyelvészek szerint neve szláv eredetű és kardművest jelent. A kardkovács korabeli nemes mesterség szerepel a település címerében, valamint a 800 éves évfordulóra állított emlékművön is. Herényi István munkájában 1189 és 1208 közötti időszakra jelöli a település megjelenését. Györffy György történész szerint a 940-es években Mecsér kardverő helység volt, Fajsz fejedelem szigetközi szállása és a határbelépőknél létesített udvarhoz tartozott. Más magyarázat szerint elnevezése a mocsárból szóból ered. 1280-ban említi először oklevél Mecher néven. A falu a lébényi apátság birtoka volt, majd egy ideig az óvári várhoz tartozott, míg Hunyadi Mátyás király vissza nem adta a települést az apátságnak. 1359-es oklevelek alapján lakói akkor már főleg halászok, hajóvontatók, pásztorok voltak. A hajózás a szomszédos Ausztria és Győr irányába történt.

Mecsér Településképi Arculati Kézikönyve

Archicon stúdió bt.

2017.

1564-től fekszik mai helyén, fekvése miatt hol Moson, hol Győr megyéhez tartozott. A XIX. század eleji források szerint: „*magyar falu, Moson vármegyében, a Szigetközben, 709 kath. lak., s paroch. szentegyházzal. Határa negyedik osztálybeli, s 45 6/ egész telek után van 51 telkesgazdája, 345 hold harmadik osztálybeli szántóföldje, 165 embervágó rétje. Nagy duna-malom. F. u. gr. Zichy Manó. Ut. p. Ötevény*”. Hajdan a falu sokat szenvedett a Mosoni-Duna áradásaitól. 1954-ben például az egész lakosság a szomszéd falvakban talált menedéket.

Rigópuszta az elmúlt évszázadok magyar pusztavilágát és kultúráját mutatja be. A nádfedeles épületekből álló tanya Rigópusztán található. A nádfedeles csárdában magyar ételkülönlegességek szerepelnek az étlapon, az épületet kemencével és kandallóval fűtik. Múzeuma egy eredeti 1853-ban épült pajtában a puszta mindennapi életét mutatja be. Őshonos magyar állatpark is megtekinthető. A puszta elnevezését a Batthyány birtokot megvásárló Rigó családról kapta.

Mecsér Településképi Arculati Kézikönyve

Archicon stúdió bt.

2017.

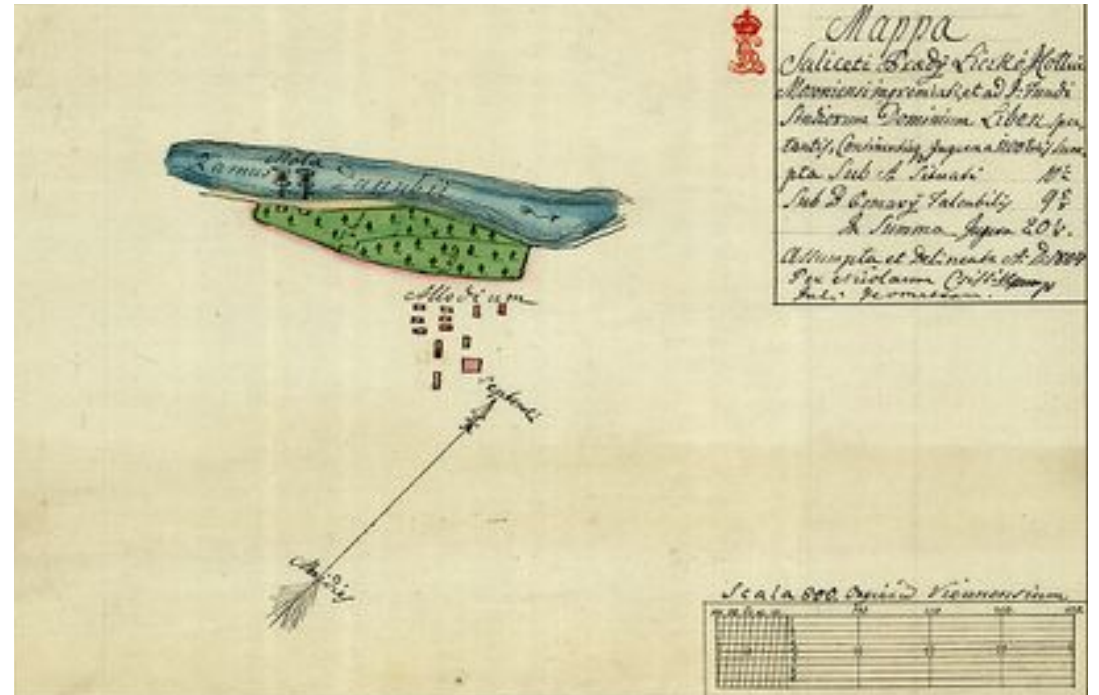
A XX. század elején a Szigetközben Óvárt Győrrel összekötő vasút terve az állami és helyi érdekeltségű támogatások hiányában nem valósult meg. A vasútban rejlő lehetőségeket azonban az egyes szigetközi földbirtokosok Khuen Héderváry Károly, Wenckheim Frigyes felfedezték és a magángazdaságaik számára kiépítették. A földjeikről így a terményt gazdasági kisvasúton szállították el Szigetközből a legközelebbi nagyvasúti állomásig. Ma is áll két kisvasúti híd, amelyen egykor a szerelvények áthaladtak. Az egyik a Dunaszeg melletti Bolgányi híd, amelyen Dunaszegről és környező földekről elsősorban cukorrépat szállítottak Öttevényre. A másik a **Lickópusztai híd**, amelyen a Hédervárt Lébénnyel összekötő kisvasút haladt. Az egykori uradalmi, úgynevezett keskeny nyomközű vasúton eleinte mezőgazdasági árut szállítottak. A második világháború után a kisvasutak állami kézbe kerültek, funkciójuk megváltozott, elsősorban az újjáépítéshez szükséges ipari szállítások kerültek előtérbe. A Szigetközben a gazdag kavics és homok lelőhelyeinek köszönhetően újabb vasúti pályák épültek. Az 1954-es árvíz utáni újjáépítéséhez a kisvasút nagy segítséget nyújtott az árvíz sújtotta falvaknak. 1968 után az árufuvarozás áttevődött a közutakra, ezért közel 2000 km mellék- és keskeny nyomtávú vasút felszámolását kezdeményezték, és több kisvasúti pálya, köztük a szigetközi kisvasút is 1969. jan.1-jétől megszűnt. Ha ma a régi nyomvonal mentén végighaladunk, a két hídon kívül még néhány építményt és tárgyat találunk, amely emlékeztet a hajdan volt kisvasútra. A Lickói híd egy közös turisztikai fejlesztés helyszíne lehet, mivel Lébényt Mosonszentmiklóst és a Szigetközt is összeköti.

Lickópuszta

ÉÉK+irányrózsahelységhatár: Hedervar, Kémlejt, Liben, Metsér; sok megnevezett dűllő, pl.: Küss házy dölü, Birkás-Gyepre Dölü, Hattara-dölü vetis Földek, Hoszszú-dölü Ugar-Földek, Mél-Uti dölü, Körtifara dölü, Téglakementzére dölü, Rétre dölü, Turosák, Rövid-dölü...; Duna folyó szakasza, sodorvonal; szántó, rét, legelő, erdő /ártéri e. füzes/; Lickó praed. - néhány házzal jelölve; csárda, templom, épületek; utak ...

Mecsér Településképi Arculati Kézikönyve

Archicon stúdió bt.
2017.

Mecsér község a Mosoni-Duna negyedik nagy kanyarulatának jobb partján, a Mosoni síkság, a Szigetköz és a Hanság

találkozásánál Mosonmagyaróvártól 22 km-re, Győrtől 21 km-re fekszik, a szigetközi úton haladva Zsejkepusztánál kell áthaladni a Mosoni-Duna hídján, így jutunk a hangulatos környezetben lévő kis faluba. Érdekesség, hogy Ásványráró és Mecsér vonalában húzódik az Alsó- és Felső-Szigetközöt elválasztó botanikai határ. Mecsér községtől egészen Győr határáig első osztályú, fürdésre is alkalmas a Mosoni-Duna vize. A szabályozás előtt a Duna árhullámai szabadon folytak a medrében, ezért tekintélyes nagyságú meder alakult ki, mely nagyobbak látszik, mint amit a folyó mai vízhozama kialakíthat. Szélessége 100-120 méter, mélysége 3-4 méter. Szabályozás előtti vizei gyakran pusztítottak Győr környékén, ezért a Mosoni-Duna alsó szakaszán a győri oldalon Vénektől Mecsérig, a szigetközi oldalon a torkolattól Dunaszentpálíg árvízvédelmi töltéseket építettek. Szigetközzel a Mosoni-Dunán 1951-től köti össze híd, addig csak komppal lehetett közlekedni. 1979-ben Lébény társközsége lett, 1990-ben vált ismét önállóvá. Mecsér lakóinak nagyobbik része Győr és Mosonmagyaróvár iparvállalatainál dolgozik, kisebbik hányada mezőgazdaságból él. A település infrastrukturális ellátottsága teljes.

A település életében, kiterjedésében, a népesség megélhetésében kedvező feltételeket biztosított a folyóparti fekvés, a víz közelsége. A mederváltás, a zátonyok keletkezése veszélyessé, gyakran pedig lehetetlenné tették a Duna szigetközi szakaszán a hajózást, ezért a fő vízi közlekedési útvonal a Mosoni-Duna volt. A folyással szemben lovak vagy emberek vontatták a bárkákat. A falu hosszú évszázadokon keresztül kihasználta ezt a lehetőséget. Mecséren is sokan éltek hajózásból, hajóvontatásból, halászatból, illetve révészkedésből. Főleg nyugati árukat, de hazai termékeket – elsősorban bort és halat – szállítottak. Nehéz munkának bizonyult, mivel ismerni kellett a vizeket, nagy gondot jelentett a vontatóút fenntartása, ahol az emberek, állatok jártak. A vontatók egész nap, pirkadattól késő estig dolgoztak, hogy egy-egy napon minél magasabbra húzassák fel hajójukat az árral szemben. Jól kerestek, bár gyakran előfordult, hogy elitták a kereset nagy részét. Mire hazaértek, alig maradt pénzük. Erről ír a „Világ- Krónika” 1886. március 12-ei száma is. *„A kis Mecser lakói abban az időben, mikor még a vasutat hírből ismerték, főleg fuvarozással keresték kenyerüket Pest és Bécs között, sőt otthon is, mikor a Mosony és Győr közt sűrűn közlekedő gabonás vontató hajók a Dunán megfeneklettek: ez pedig gyakran megtörtént és ilyenkor a teher egy részét Mosonyba ők fuvarozták. A férfi-népesség az év legnagyobb részét a Kis-Dunán és az országúton töltötte, nem csekély hátrányára saját gazdaságának és jó erkölcsének. Keresményük java az útszéli kocsmákba vándorolt s haza néhanapján csak ők meg az üres tarisznya jutottak”.*

Mecser a második katonai felmérési térképen (1806-1869)

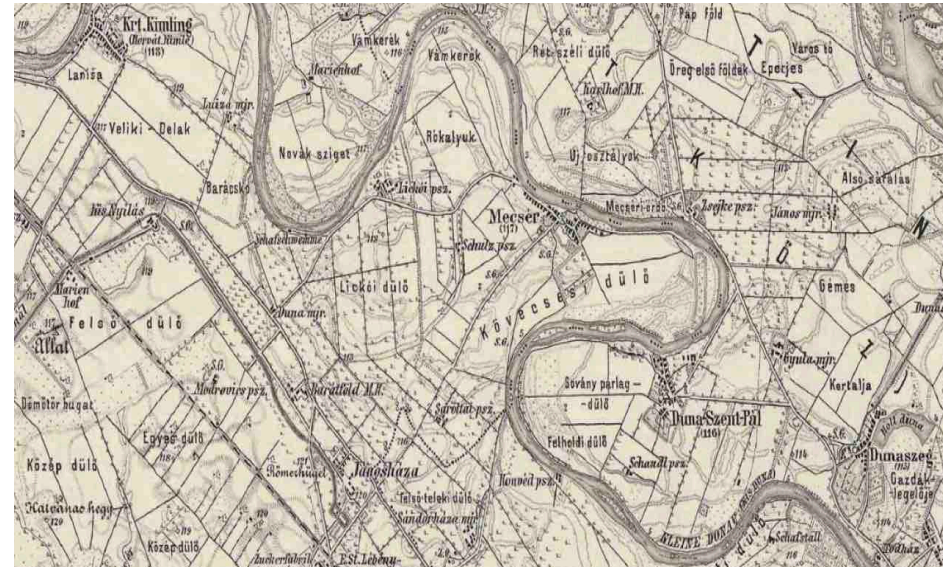

Az utolsó hajó-vontatók a településen a Dobaiak voltak, akik ezen kívül halászzal is foglalkoztak.

Amikor a gőzhajó megjelent a Dunán, akkor lassan megszűnt a vontatás, ezzel együtt az ez irányú foglalkoztatási lehetőség is. A Hajóvontatók háza, az utcával párhuzamos kis fehérre meszelt falú épület a Duna parton (Dózsa u. 26. szám) áll a fogatok pihenő istállójával együtt. Tőle nem messze több, régi az utcára merőleges beépítésű nádfedésű parasztház következik. A Füsi- Kovács ház, amelyben még megvolt az eredeti felosztás és a mestergerenda, de ilyen a Bangha féle ház is a Dózsa György (66. szám alatt) utcában.

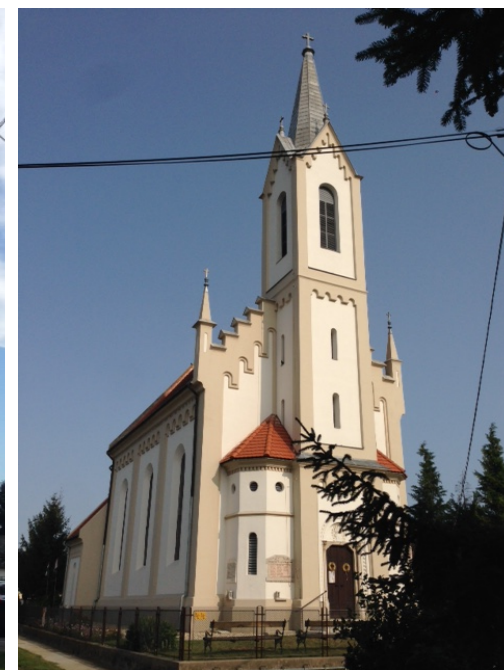
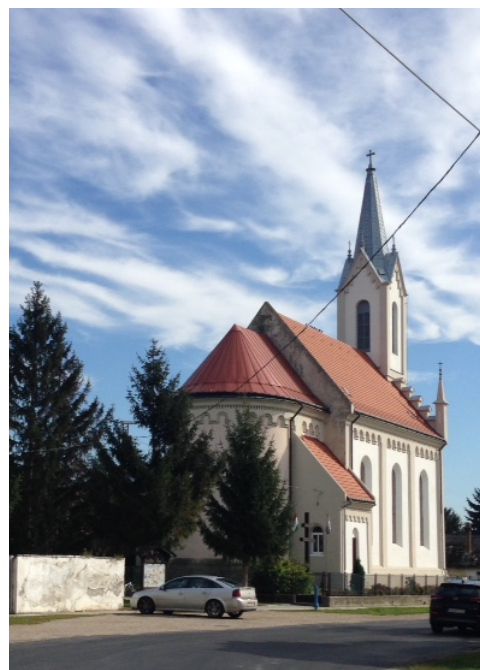
Mecser a harmadik katonai felmérés idején (1869-1887)

3 Örökségvédelem

A régi, 1679-ben épített, később lebontott templom helyén az 1900-ban Weinckheim Krisztina grófnő által emelt **római katolikus templom**, amelynek október 8-án tartják Magyarok Nagyasszonya napi búcsúját. A templom főbejárata fölött a Wenckheim család kilenc gyöngyös grófi koronájával bővített címere látható. A templom belsejében elhelyezett 14 db stációt 1915-ben Csaplár István és felesége Kollár Klára 50. házassági évfordulójukra, hálából Olaszországból hozatta a falunak. A környéken egyedülálló képeket hajóval hozták Győrig, onnan a mecsériek darabonként szalmával becsomagolva lovas szekérrel szállították a helyszínre.

Egyedi a fából faragott oltár. Az ólomkristálycsillár Borbély György és családja, a másik opálos Hujber Dániel ajándéka. A freskókat Samodai József mosonszentmiklósi festőművész festette 1969–1971 között. A közel 2 méteres bekeretezett olajkép „Jézus a keresztfán”, feltételezhetően még az előző, 1679-ben épült templomból maradt fenn. A gyóntatószéket Fehér Rudolf és Fehér József helyi asztalosmesterek készítették 2000-ben a millenniumi évfordulóra.

Mecsér Településképi Arculati Kézikönyve

Archicon stúdió bt.

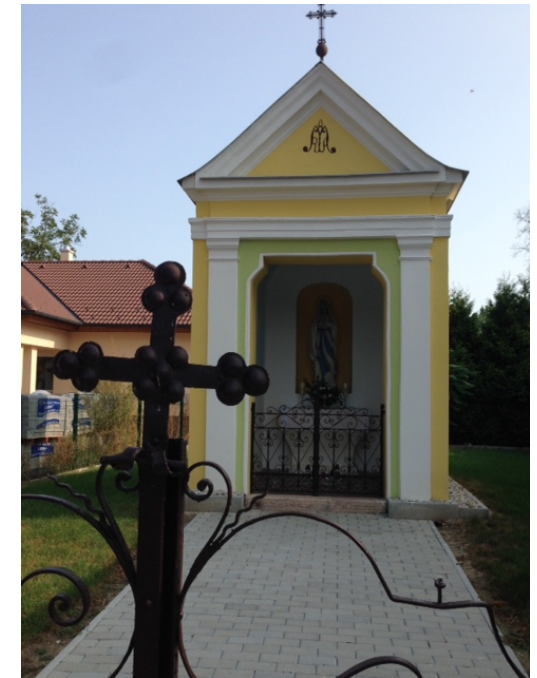
2017.

Horváth Gábor lelkész 39 évig dolgozott, az ő nevéhez fűződik a Hősi Liget (ma **Hősök kertje** – Fő utca 11.) – létrehozása, benne a Peregrinus vándorok kápolnája. A Szent Peregrinus fából készült szobra 2014-ben került a helyére, alkotója: Pintér Jenő, a „Népművészet mestere”. 2013-ban pályázati forrásból felújításra került a Hősök kertje is. Egy köztéri szobor került elhelyezésre, mely a csatából hazatérő katonát jelképezi, aki kezében a csapatszászlót tartja. Alkotója: Bujtás László művésztanár. 2014-ben az I. és II. világháború áldozatainak emlékére kettő darab emléktábla került elhelyezésre a Hősök kertjében.

A község „főszere” részén áll, feltehetően 1868-ban épült **Lourdi kápolna** (Dózsa Gy. u. 45.) az 1862-es kolera járvány áldozatainak emlékére emelték.

Helyi területi védelemre javasolt a település történeti magja. Érdeemes a felújított régebbi épületeket is helyi védelem alá helyezni, illetve a főutcák utcafépítési karakterét levédeni.

<http://rabcatorok.interaktiv.pannonhelyitermek.hu/epített-oroksegunk/2015/05/24/epített-kornyezeti-oroksegunk-mecser-4>

Egyedi helyi védelemben részesített épületek, emlékművek, amelyek építészeti, építészettörténeti, esztétikai értéke az országos védelmet nem indokolja, de jellegük kifejezi a község múltjának sajátosságait, egyéni kultúráját, hagyományait, a település számára megőrizendő, védendő. értéket képviselnek: lakóinak, a magyar folyami fuvarozóknak és hajómolnároknak egy-egy múltat idéző háza, a „Pécsi ház”, a dunai fuvarozók szállodája (Dózsa u. 26.) még látható a községben, vagy a Béke utcában a szinte teljes fűrészfogas beépítésű utcasor, az ún. „iparos házak”, melyek a Bethlen korszakban (1921-31) épültek. Az iparosok letelepítésére telkeket osztottak, pl. ácsok, suszterek jöttek és családok telepedtek le itt.

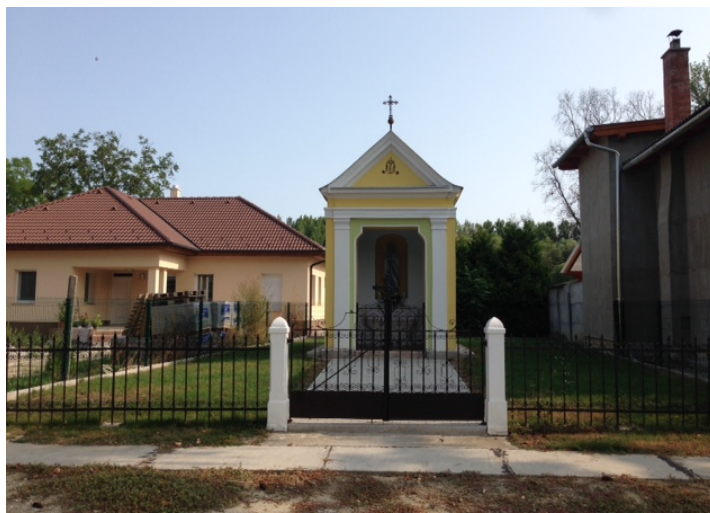

Az útszéli keresztok: Horváth kereszt - a háborúból való szerencsés visszatérésének emlékére a falu határában (Lébény–Mecsér összekötő út jobb oldalán), 1925-ben emlékkeresztet állított Horváth Ferenc és neje Dudás Magdolna; és a Csaplár kereszt - a falu déli kijáratában (Kossuth L. u.) 1906-ban emlékkeresztet állítottak „*Isten dicsőségére emeltették a mecséri R.K. Hívők*” felirattal. Védendő értékek Mecséren az orchidea családjába tartozó alfajok (látványtó melletti díszkert), az 56-os emléktábla (Fő u. 1. Községháza), a védendő idős fák, (vadkörtefa, fehér eperfa, madárcseresznye, botló fűzek), az egykori vizimalom alapköve a Duna-parton (Dózsa u. 52. ház előtt), a látványtó, vagy a 3 régi artézi kút (a körforgalomnál, a templom mellett, a Dózsa utca 51. előtt.), de védelemre javasolt épületek még a Dózsa u. 65; Béke u. 5; Dózsa utca 110. alatti lakóépületek és a Dózsa u. 36. szám alatti pajta.

Helyi egyedi védett épületek:

Magyarok Nagyasszonya római katolikus templom	
Szoborfülke a Hősök kertjében	
Lourdes-i kápolna a Dózsa Gy. u. 45. sz. alatt	
Dózsa u. 26.	hajóvontatók szállása
Dózsa utca 56.	hajóvontatók révháza
Dózsa utca 11.	pajta
Béke utca 6.	iparosház
Béke utca 7.	iparosház
Béke utca 10.	iparosház
Béke utca 11.	iparosház

Utcaképi védelemre érdemes a Béke utca és a Dózsa utca, valamint a mecséri Dunapart felső szakasza.

4 Településképi szempontból meghatározó területek

Településképi követelményrendszer

Mecsér településképét a táji környezet határozza meg. A beépített területekre az egyalakú oldalhatáron álló beépítés jellemző. A régi településrészekben utcavonalon álló házak sorakoznak. Az új lakóterületi beépítések előkertesek. A lakóterületeken földszintes nyeregtetős vagy kontyolt és sátoztetős lakóépületeket találunk. Az 1980-90-es építésű házak jellemzően nyeregtetős, beépített tetőtérrel, de a legújabb házakon sem jellemző az alacsonyabb hajlásszögű, mediterrán típusú tetőidom. A hagyományos településkép megőrzésében fontos szerepe van a szigorú szabályozásnak. A meghatározó településképi területek lehatárolása alapvetően követi a szabályozási terv övezeti lehatárolásait. A helyi építési szabályzatban foglaltakon túlmenően a településképi rendeletbe foglalt területi építészeti előírásokat is figyelembe kell venni, és az új épületek építésekor, a meglévők átalakításakor, felújításakor, bővítésekor az ajánlásokat, jó példákat célszerű megfogadni, mert ezáltal biztosítható, hogy a helyi értékek az utókor számára is megőrzésre kerüljenek.

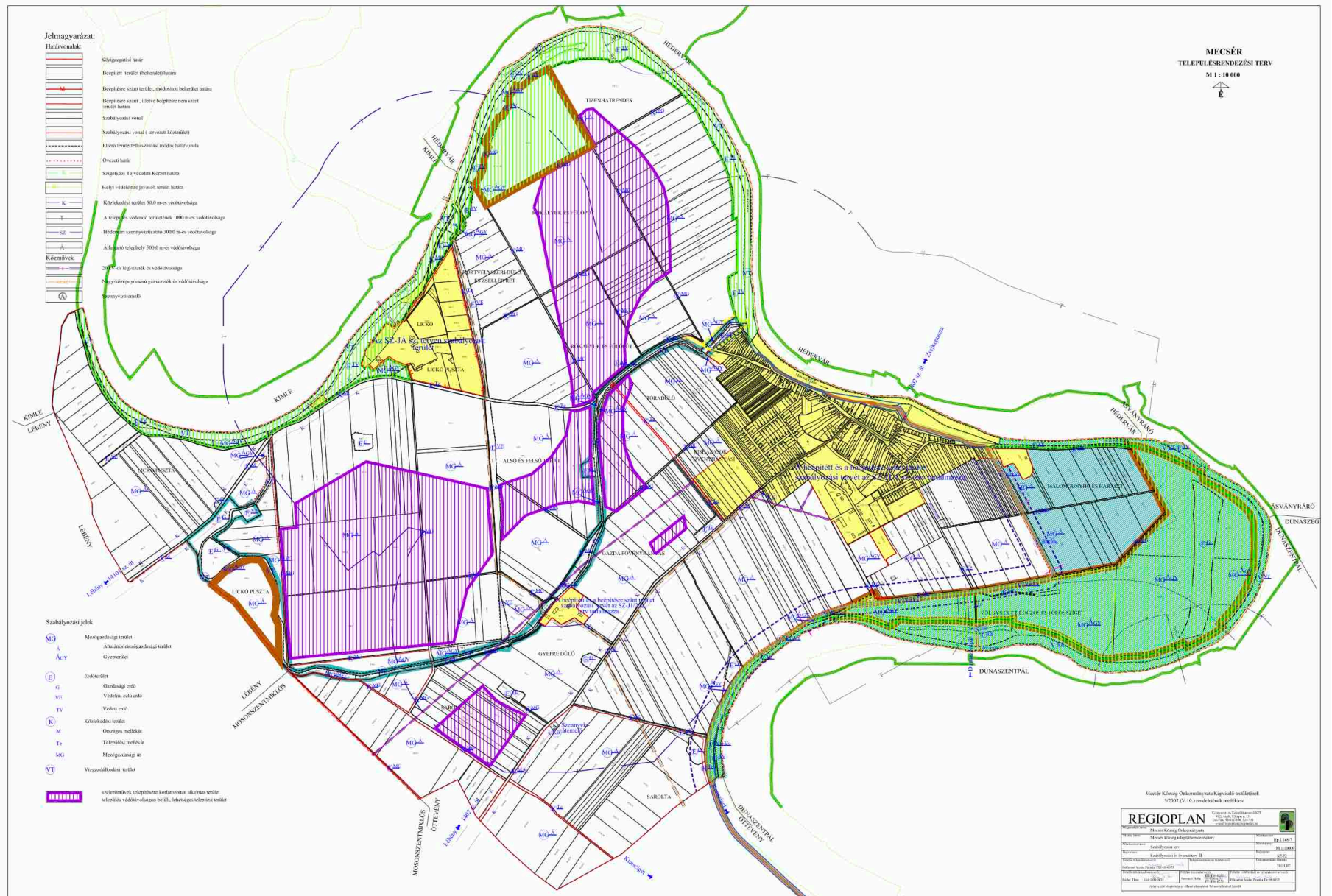
Fontos, hogy az új építésű lakóépületek mindig az adott kor jó színvonalán, harmonikusan illeszkedjenek az utcaképhez.

Meghatározó településképi karakterek

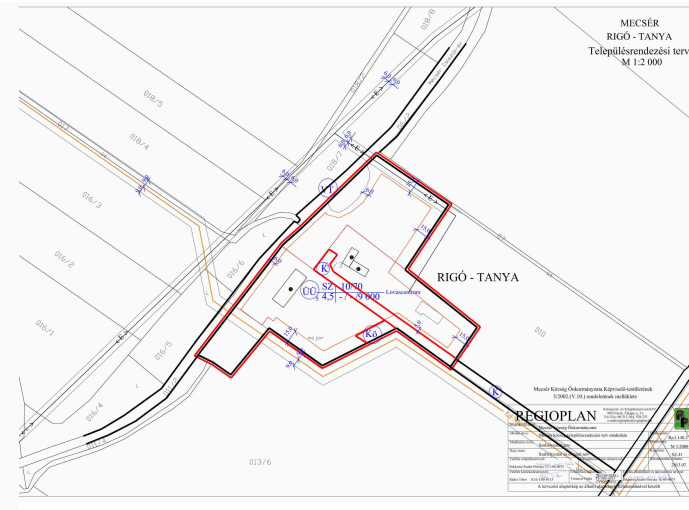
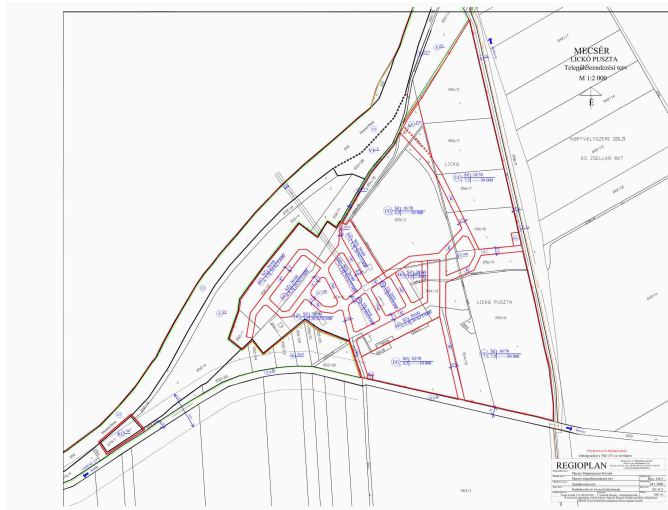
A beépítésre szánt területeken a lakóterületek dominálnak, éppen ezért a családirházas beépítés a meghatározó. A régi településrészekben a falusias családirházas karaktert; az újabb beépítésű lakóterületeken a falusias kertvárosi karaktert különböztetjük meg. A mecséri településközpontban megjelenik a hézagosan zárt sorú beépítésű településközponti karakter. Itt találhatóak meg a községi intézmények is. A gazdasági-szolgáltató terület a lakóterület szélén került kijelölésre. A be nem építhető területeken jellemző a mezőgazdasági művelésű táj, a vízparti-természeti karakter a Mosoni-Duna mentén.

A lakóházak építési idejétől függően is meg lehet különböztetni a településképi karaktereket. A legrégebbi épületek az I. világháború előtt jöttek létre; majd az 1920-as években idetelepülő iparosok épületei gyarapították a falut; a második világháború utáni időszakban az 1950-es évek elején épült be a Kenderes; később a nagyárvíz (1954) után hoztak létre új utcákat; a legutóbbi időkben pedig a Zrínyi utca kertvárosi beépítése alakítja a településképet.

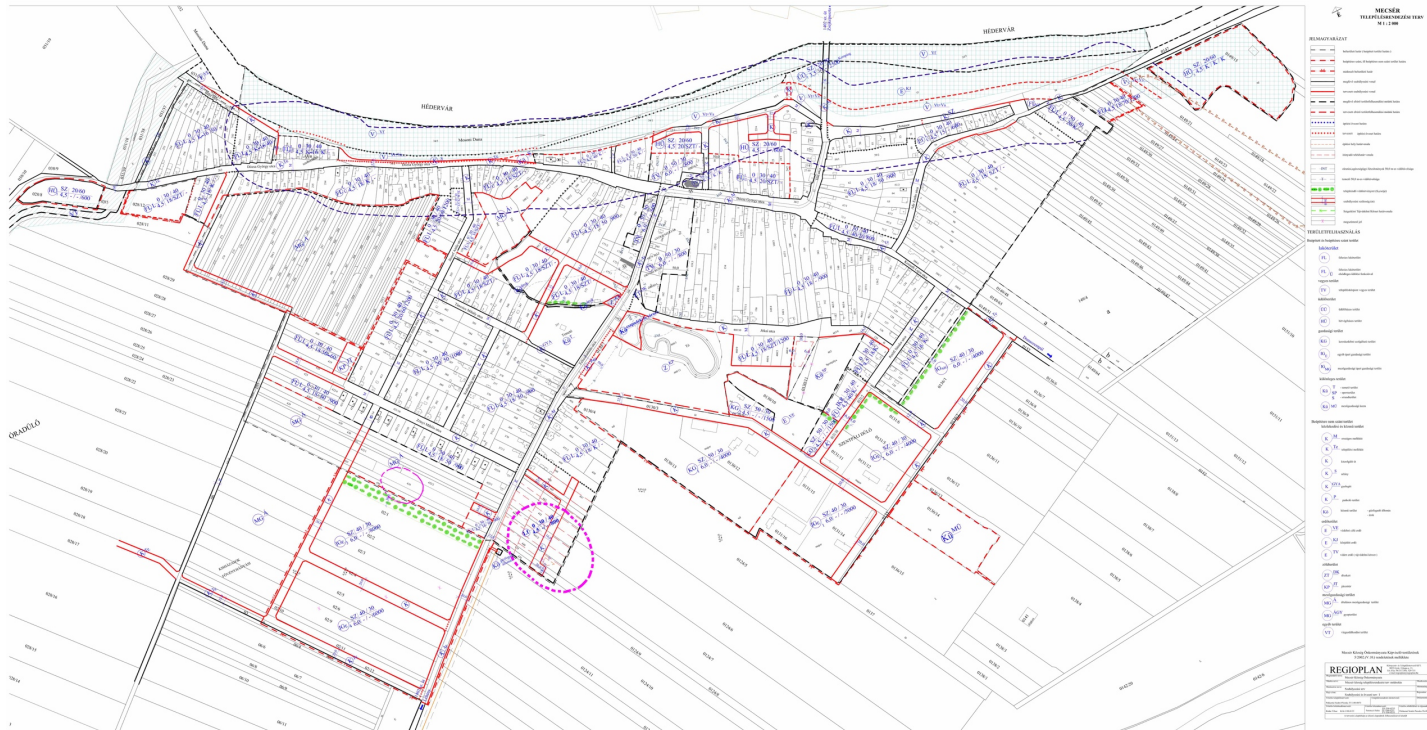

Mecsér Településképi Arculati Kézikönyve
Archicon stúdió bt.
2017.

Mecsér beépített területei:

Lickópuszta
Rigópuszta
Mecsér falu

4.1. Falusias karakter (fésűs beépítés)

4.1.1. Településképi jellemzők

FALUSI (családiházak) KARAKTER

Mecsér régi településrészein a falusi életmód miatt (udvar/konyhakert /baromfiudvar/ istálló/kert) hosszú telkeken az oldalhatáron álló, fésűs beépítés alakult ki. A település régi utca- és telekszerkezete, beépítési struktúrája, a megnyitott új utcákkal módosították a településszerkezetet, de az oldalhatáron álló beépítési mód jellemzően megmaradt. A házak zömmel az utcavonalra merőleges nyeregtetősek, a régebbi beépítések oromfalasak, a későbbiekben kontyoltak, a későbbi építésű házak sátoztetős.

Általában a lakóházak egylakásosak, a telek beépítését az udvar oldalhatárán álló sorolt épülettömegek alkotják.

A telek beépíthetősége miatt tömegük többségében tégalap alaprajzra szerkesztett földszintes, magastetős épületek. Az utcákban elvértve emeletesházak, és tetőtérbeépítéses családiházak is találhatóak. A magastető hajlásszöge 38-45 fok közötti, cserépfedésű; a régebbi házak hornyolt, vagy sajtolt agyagcseréppel, az újabbak betoncseréppel fedettek, de megjennek a pala és bitumenes zsindely fedések is. A homlokzatok vakoltak, díszítőelemként ablakkeretezés és egyszerű párkányhúzás látható, a festett sima vakolat és a színezett kőporos vakolat jellemző felületképzés; színeiben fehér, törtfehér, pasztellszínek. A lábazat kőből rakott, vagy lábazati vakolattal ellátott betonlábazat.

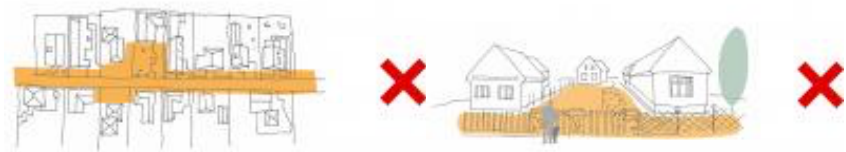
Az épületek az utcavonalra épültek, az új építkezéseknél előkertes, ami előtt utcai kerítés húzódik. A kerítések alacsony lábazatú, épített

pilléres, áttört mezőkkel (fém pálcás, fémhálós, fabetétes) ellátottak. Néhány helyen téglából épített tömör kerítés van vakolt felülettel, tömör fa, vagy fém kétszárnyú nagykapuval, személybejáróval. A lakóterületen kisebb vállalkozásokat hirdető feliratok a kerítésen, vagy kapun, utcai homlokzati falon festett fémlapra vagy nyomtatott formában jelennek meg. A kicsi előkertekben virágok, kisebb bokrok vannak, az utcákban a házak előtt kisebb fák állnak, a gondos lakók virágoskertet gondoznak. A kertekben a háztartások szükségleteinek kielégítésére folyik kertművelés.

A régi utcák megőrizték a településszekezet strukturális fő elemeit. A régebbi építésű házak földszintesek, az újabbak tetőtérbeépítések, vagy kétszintesek. Az oromfalas nyeregtetős, csonkakontyolt nyeregtetős, kontyolt nyeregtetős, sáttetős, manzardtetős épülettömegek sorakoznak. Az aszfaltozott utca melletti vízvezető árkok helyén a kapubejárók kiszélesítésével parkolóhelyek keletkeztek, az útmenti sáv füvesített. Az utcákban légvezetékes elektromos áramellátás van; a vezetékes víz-, csatorna és gáz bekötések föld alatt érkeznek a telekhatárig.

A fésűs (falusias) beépítésben a meghatározó utcaképi ritmus betartása és a jellegzetes épülettömegek sorolása eredményez harmonikus településképet. Az utcába újonnan beépítésre kerülő lakóépületeknél ajánlott az utcavonalra merőleges nyeregtető 38-45 fokos kialakítása.

Az utcai kerítés a lakóépülethez tartozik, és meghatározza az utcaképet. Akkor szép, ha stílusában és anyagában is illeszkedik a főépülethez, nem hivalkodó és nem is takarja el a homlokzatot.

4.1.2. Ajánlások, jó példák

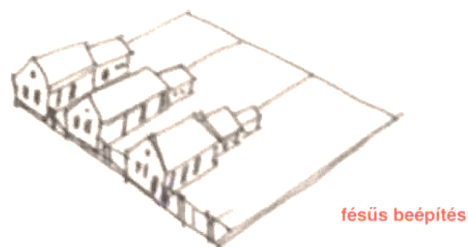
Falusias karakterű településképi meghatározó területének építészeti előírásai	
Jellemző karakter elemek	Településképi meghatározó terület
Beépítés módja	Oldalhatáron álló
Szintszám/legmagasabb pont	1 szint, max 2 szint vagy tetőtérbeépítés
Kerti építmények	az udvaron oldalhatár mentén épített állattartó, vagy tároló helyiségek, hátsó udvarban fából készült góré, (pajta), füstölő, fészker, fóliasátor ...
Kerítés	Oszlopos, áttört mezős, nagykapuval és kiskapuval.

Növényzet	<p>Utcai füvesített terület, 1 vagy 2 fával, virágoskerttel; a kertekben háztáji gazdálkodás folyik.</p> <p>A régi településmag utcaserkezete megtartandó.</p>
Egyedi ajánlások	<p>Az épületek kialakítása a hagyományos magastető, vakolt falú, utcavonalon álló legyen, és alkalmazkodjon a kialakult utcaképhez.</p> <p>A házak előtti utcaszakaszon növényzet telepítése és gondozása javasolt.</p> <p>A régi pajtákat, góré, mestergerendás épületrészeket érdemes megőrizni.</p>

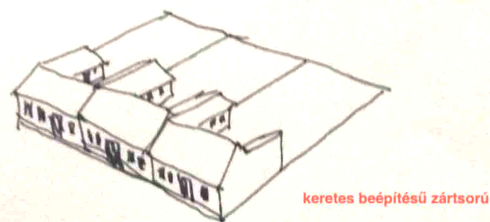
A fésűs beépítés mellé a főút mentén a hézagosan zárt sorú beépítéshez alkalmazkodó az úttal párhuzamos tetőgerincű házak is épültek. Mecséren a különböző társadalmi és gazdasági helyzetben lévő emberek házai megmaradtak, így jól nyomon követhető az építészeti tömegformálás és a település fejlődése. A földosztás utáni időszakban, 1947-49-ben került sor a Kendereskert felosztására, ekkor kezdődtek az újtelepi építkezések, és ekkor sajátították ki a temető mögötti résztől az útig terjedő területeket. Ennek folytatása az árvíz utáni újjáépítéskor folytatódott.

A településszerkezet alakulása a telkek méretével összhangban; a földrajzi adottságokat követve történik; a beépítési mód a tulajdonosok anyagi helyzetéről és életmódjáról is árulkodik. **A fésűs beépítésű** telkeken a keskeny és hosszú telkek oldalhatárán épülő, jó arányú tömegekre bomló, tűzfalszerűen és lépcsősen csatlakozó épületek sorolt udvari beépítést eredményeznek.

fésűs beépítés

keretes beépítésű zárt sorú

A központi fekvésű telkeken elindul egy a városiasodás felé mutató beépülés. Ez a **zárt sorúvá váló**, a fésűs beépítés utcavonalra fordul, néhol már emeletes tömeggel bővülés.

Az utcai beépítés először **hézagosan zárt sorúvá** válik, majd teljesen **zárt sorú** lesz.

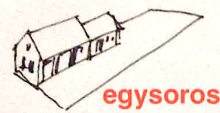
A már kisvárosias utcaképben az utcavonalon álló főtömegek sorakoznak az utcavonallal párhuzamos tetőgerinccel és a telekhatáron álló épületszárnyakkal.

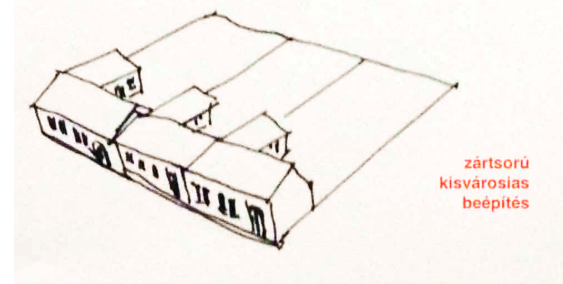
beforduló

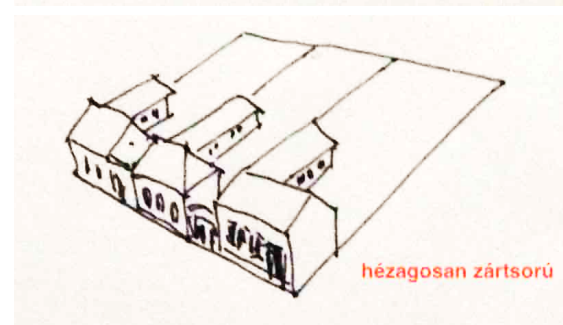
kétsoros

egysoros

zárt sorú
kisvárosias
beépítés

hézagosan zárt sorú

Az egysoros elrendezésben az épülettömegek egymás után sorakoznak a telek egyik oldalhatárán; az úgynevezett **kétsoros beépítésben** a telek másik oldalhatárára egy kisebb épülettömeg kerül; majd a **beforduló beépítésben** a kisebb épületrész oldalszárnyként épül a főtömeghez.

4.2. Falusias kertvárosi karakter

4.2.1. Településképi jellemzők

FALUSIAS (kertvárosi) KARAKTER

Mecsér új beépítésű családiházak területe a kertvárosias lakóterületi karakterbe tartozik. A telkek nagysága és ebből következően a beépítés módja is igen változatos. A tervezett lakóterületeken kiszabályozott telkek lehetővé teszik nagyobb házak elhelyezését is, de a szabadon álló beépítéstől az oldalhatáron álló beépítési módig találunk lakóházakat a településen. A látszólag különböző beépítési módok alapvetően a családiházak jellegét hordozzák, önálló telken állnak, viszonylag nagy zöldfelülettel rendelkeznek. A lakóterület hangulatát a közterületek gondozottsága, az utak szélessége, növényzettel való ellátottsága, a járdák állapota, a kerítések kialakítása, az előkertekbe ültetett növényzet látványa jobban befolyásolja, mint az épületeké, melyek az építés idejétől függően mutatják a kor divatos építészeti megformálásának jegyeit. A tömegkialakítás igen változatos a mediterrán típustól a modern stílusúig található a lakóterületeken épület. Közös jellemzőjük az építési korszakra jellemző jó minőségű építőanyagok használata és a telekszélességből eredően az épülettömegek léptékének hasonlósága.

A zömében földszintes családiházak beépítésben megjelennek 1-2 szintes házak is. Tetőfedésük változatos: bitumenes zsindely, agyagcserép, betoncserépfedés, palafedés. Lapostetős épület nem jellemző, de az új beépítések között kedvelt; a mediterrán 25-35 fokos tetők, illetve a hagyományos 38-45 fokos tetőhajlásszögek is megjelennek. A homlokzatok egyszerű vakolt vagy kőporos vakolatúak, díszítés nem jellemző, az ablakkeretek kiemelése, oszlopok, bejáratok hangsúlyozása jelenik meg. A színek visszafogottak, világosak, a lábazat burkolt, vagy lábazatvakolattal ellátott, az ereszcsonna - a modern tervezésű házak kivételével -, függőereszes kivitelezésű, sok esetben a tetőrendszer része.

A régebbi lakóépületeken fa ablakok a jellemzőek, illetve a korszerűsítés során cseréjük megtörtént. Az ablakok korszerű hőszigetelt üvegezésű fa, vagy műanyag szerkezetek, a ház stílusához igazodó arányrendszerben. Az udvar felé nagyobb üvegezett felületek, teraszajtók nyílnak. Az utcai homlokzaton megjelennek a tömör garázskapuk, és a szép bejárati ajtók. A házak karakteréhez igazított nem tömör kerítések, jellemzően épített lábazat és kerítésoszlopok között fa nem tömör mezőkkel, de kovácsoltvas, fém pálcás, fémhálós kerítések is épültek. A gépkocsik elhelyezése a telken belül történik, de a ház előtti parkolásra burkolt területek kerülnek kialakításra. Fontos a bejárók szintjének és kialakításának összehangolása.

Az egységes utcaképi megjelenéshez hozzátartozik, hogy az új épületek léptékükben és színvilágukban igazodjanak a nyugodt kertvárosias beépítéshez.

4.2.2. Ajánlások, jó példák

Kertvárosias karakterű településképi meghatározó területének építészeti előírásai	
Jellemző karakter elemek	Településképi meghatározó terület
Beépítés módja	Oldalhatáron vagy szabadon álló, 1 szintes tetőtérbeépítéses, max 2 szintes/kétlakásos.
Szintszám/ legmagasabb pont	
Kerti építmények	
	Kerti terasz, nyitott-fedett tároló, kerti pavilon, úszómedence, ... stb, A garázs a főépülettömegben kerüljön elhelyezésre, lehetőleg ne az utcai főhomlokzaton.
Kerítés	Lábazatos, oszlopos fém, vagy fa áttört kerítésmezővel, max. 2 méter magasságú legyen.
Növényzet	Az előkertek és a kerítés előtti területek három szintű zöldfelülettel rendelkezzenek.

4.3. Településközponti karakter

TELEPÜLÉSKÖZPONTI KARAKTER

Mecsér településközpontjában, a főút mentén a hézagosan zárt sorú beépítés alakult ki. A településközpontban kaptak helyet az intézmények is: iskola, óvoda, plébánia, üzletek, templom. A közintézmények tömegükben, léptékükben kitűnnek a családi házak közül, de a településközponti területen a közintézmények is csak 1 szintesek. Az intézmények tetőzetére az energiakorszerűsítés során a napelemek felszerelése történhet. A közintézmények visszafogottan díszítettek, a homlokzati vakolatarchitektúra világos árnyalatokkal színezték.

A településközpont közelében található a füves sportpálya, ami helyet ad a közösségi rendezvényeknek. A természetes növényzet és táj dominál, bár az építmények környékén telepített növényzet is fellelhető.

4.4. Gazdasági karakter

GAZDASÁGI KARAKTER

A gazdasági területeken a gazdasági-szolgáltató épületek csarnokszerkezetei jelenhetnek meg. Az új épületek általában egyszintesek, de a funkciónak megfelelő belmagassággal épülhetnek. Építészeti kialakításuknál az alacsony hajlású tető, fémvázaz szerkezet, építőelemes falazat található. Nincs homlokzatdíszítés, általában egyszínű építőlemez burkolatú csarnokok állnak az ilyen karakterű részekben. Kicsi ablakok, nagy, tömör kapuk, a funkciónak megfelelő homlokzati kialakítás, nagy alapterű elrendezés jellemzi az épületeket. A kerítés vagyonszámítást lát el, általában fémoszlopos, fémhálós kivitelben készül, vagy tömör. A telephelyek, szolgáltató tevékenységeknek helyet adó ingatlanok kiépített úton megközelíthetőek.

4.5. Táj – természeti karakter

4.5.1. Településképi jellemzők

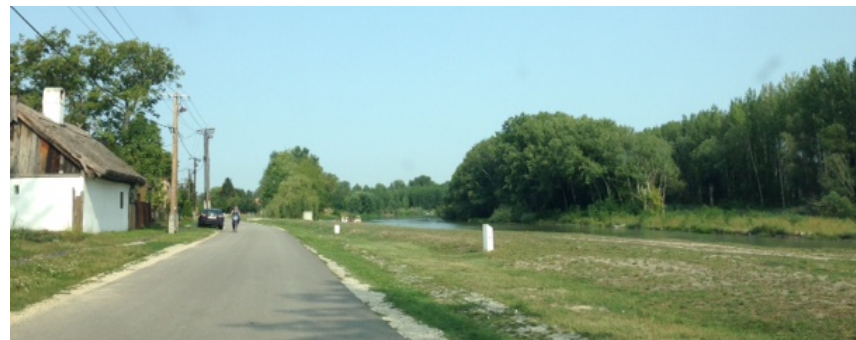
TÁJ-TERMÉSZETI KARAKTER

A tájhasználat igen változatos és nagyon érzékeny a beavatkozásokra, ezért a kiemelt nagyobb fejlesztéseket megelőzően ökológiai és tájképi hatástanulmányt kell készíteni. A táj az idelátogató vendéget éppen úgy elvarázsolja, mint a helyi lakosokat. A térség rendkívül változatos növényvilágát a mozaikosságának köszönheti, melyet a Mosoni-Duna melletti növénytakasulások hoztak létre. Megőrzése a táj jellegzetességének megóvása szempontjából elengedhetetlen. A Duna partja rendezett, parkosított, így kellemes pihenést biztosít az idelátogatóknak és a mecséri lakosoknak egyaránt.

A település zöldfelületi rendszerét elsősorban a táji és a településszerkezeti adottságok befolyásolják. A természetközeli zöldfelületeken kívül a településen belüli minőségi zöldfelületek kondicionáló, rekreáló és esztétikai szerepet töltenek be egyszerre. Mecsér területén található: köztér, sportpálya, utcai fasorok, védőfásítások, töltés, ártéri erdők, valamint a temető, de a kiterjedt zöldfelülettel rendelkező magánkertek, közintézmények kertjei, családi házak kertjei, mezőgazdasági zártkertek is a települési zöldfelületi rendszer részei.

A zöldfelületi rendszer fontos elemei a magántulajdonú kertek. Mecséren, ahol a települést zömében falusias jellegű beépítési mód jellemzi, még mindig dominál a magánkertek haszonkerti jellege, amikor a nagyobb területű hátsó kertben saját felhasználásra zöldségeket és gyümölcsöket termesztnek. A településen a kétfónás a leggyakoribb (díszkert – haszonkert); a három zónás pedig általában olyan ingatlanok jellemzője, ahol állattartás, vagy más gazdálkodási tevékenység folyik és ennek kiszolgáló épületei találhatóak a köztes zónában.

A temető gondozott zöldterülete a település belterületi zöldfelületi rendszerének részét alkotja.

A közlekedési terület legmeghatározóbb alkotóelemei az utcai fasorok. A növények javítják a település klímáját és szebbé teszik az utcaképet. A cserje és gyepsávok elválasztják az úttestet a járdától és a klímajavító hatásuk mellett védik a gyalogosok testi épségét.

4.6. Mezőgazdasági (nem beépíthető) karakter

4.6.1. Településképi jellemzők

MEZŐGAZDASÁGI KARAKTER

Mecsér közigazgatási területének jelentős része külterület. A mezőgazdasági területek egyik része szántóföldi művelésű, illetve gyepgazdálkodás, amelyen legeltetés folyik; a másik művelési ág az erdőgazdálkodás.

5 Reklámok, egyéb műszaki berendezések

Reklámok elhelyezésére magánterületen a reklámokról szóló felsőbb szintű jogszabály nem ad lehetőséget. Közterületen kizárólag az önkormányzat jóváhagyásával lehet reklámot elhelyezni a településközponti területen.

Rigópuszta közelében egy újonnan épült szélérőmű található. A légkábelek megszüntetése a településközpontban indokolt, miután a településkép zavaró elemei az oszlopok, vezetékek.

A közterületek kialakítása nagyban függ az ott megjelenő utcabútorokon, azok megjelenésén, egységes arculati jegyein, ezért fontos, hogy erre is fordítson az önkormányzat kellő figyelmet. Érdeemes a közterületekre olyan közterület alakítási tervet készíteni, ahol már a tervezéskor felkerülnek a településképet meghatározó elemek: padok, szemetesek, kerékpártárolók, köztéri utcabútorok, zöldfelületek ...

6 Jó példák

Ajánlott, hogy az utcák, és egyéb látnivalók kitáblázása egységes arculattal történjen. A zöldfelületek, köztéri utcabútorok karbantartásáról folyamatosan gondoskodni kell.

A régi lakóépületek szerkesztésére és anyagára is találunk jó példákat Mecséren oromfalas, kontyolt nyeregtetős épületeket. A házak tornácai fa, vagy épített téglaszloposak. A falazatok vegyes kő-tégla, vagy különböző téglafalazatok lehetnek. A tetőszerkezet fából készült, és a födémek is fagerendásak. A gazdasági épületek a főépület (lakóépület) mögött sorakoznak. A nádfedeles házak is fellelhetők, de a cserépfedés a jellemző.

Az ablakok a házak szemei, és azon keresztül látjuk mi is a külvilágot. A nyílászárók azonban nem csak a napfényt engedik be, hanem a hideget, meleget, zajt is, ezért fontos, hogy mindig a legmegfelelőbb ablakot, ajtót válasszuk ki. A régebbi stílusú házakon a fa szerkezetek a meghatározók, ezért a felújításukkor is törekedni kell az eredetihez hasonló megjelenésű ablakok, ajtók beépítésére. A régi ablakszárnyba, vagy azzal megegyező kialakítású új szerkezetbe épített hőszigetelő üvegezésű ablakot mutat be, míg a legtökéletesebb megoldás, amikor az új gyártmány mind anyagában, mind kiosztásában és színében is az eredetivel megegyező kialakítású. A túlzott felmelegedés mérséklésére a külső napfényvédők felszerelése a leghatékonyabb, ezért látunk a régebbi ablakokon zsalugátereket, az újabbakon pedig redőnyöket. A harmonikus homlokzat kialakítás egyik meghatározó eleme a szép arányú és kiosztású ablaksor, amelyik színében is szerves tartozéka az utcai homlokzatnak. Megjelenését a homlokzati vakolathúzások, díszítések egészítik ki és hangsúlyozzák azokat.

A kapuk kialakítására régebben nagy gondot fordítottak és éppúgy a ház, porta részének tekintették, mint magát az épületet. A megjelenésből következtetni lehetett a gazda anyagi helyzetére, ízlésére, életmódjára is.

A közterületeken és az épületek kiegészítő tartozékai között van számos szépen megmunkált fémszerkezet: a kapuk, ajtók kilincsei, a nyílászárók vasalatai, kerítések, kiskapuk, rácsok, ereszcatornák ...

A kerítések az utcaképet jelentősen meghatározó építmények. Anyagát és szerkesztési szabályait nehezen lehetne egységesíteni, mivel az az épületekhez és a helyszínekhez tervezett egyedi alkotások a hozzájuk csatlakozó oszlopokkal, kis - és nagykapukkal. A kiragadott példák között a tömör és a nem tömör kerítésre; a fa, fém és kő anyagú oszlopokra, lábazatokra akadunk. Fontos, hogy a kerítés a mellette, vagy mögötte álló házzal alkosson egységet; anyaghasználatában mutasson rokonságot az épülettel.

Az utcai homlokzatok színezése kiemelheti az építészeti elemeket, vagy semlegesítheti azokat. A sötétebb színek általában a falfelületek, míg a díszítése, ablakkeretek, lizénák, párkányhúzások világosabb árnyalatúak. A színek harmonikus illeszkedésébe beletartoznak a lábazat anyaga, színezése, a nyílászárók színei, a kerítés oszlok, lábazat, kerítésmező kialakítása is. Érdeemes több színvariációt megtervezni annak érdekében, hogy a településképe harmonikus legyen az illeszkedés.

Kerülendők az úgynevezett riktó színek, amelyek túl harsányak, és az utcaképben túl hangsúlyos elemként jelennek meg, de ugyanilyen zavaró hatású lehet a fekete szín használata, vagy a teljesen egy tónusú homlokzatszínezés. Általában a közép tónusú, vagy világosabb pasztellszínek ajánlottak.

Mecsér Településképi Arculati Kézikönyve
Archicon stúdió bt.
2017.

7 Zárszó

Az építészet közügy. A házak túlélnek bennünket; a tájat örökül kapjuk, hogy örökül hagyjuk az utódainkra. Fontos, hogy megértsük csak közösen alakíthatjuk a jövőnket, ezért figyelemmel kell lennünk a hagyományokra, a lakókörnyezetünkre. A településképi arculati kézikönyvből megismertük a helyet, ahol élünk, de a helyi közösség nélkül csak a szép tájat és az épületeket látjuk meg. Az emberek által éltetett „genius loci” teszi azzá a lakóhelyet, amire mindig emlékezünk, amit szeretünk és óvunk, mert csak így lesz

Mecsér, a mi otthonunk.

Tétényi Éva mb. főépítész

